

กสธ. ๒

รายงานผลการตรวจสอบ
การละเมิดสิทธิมนุษยชน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

วันที่ ๙ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๗

รายงานผลการตรวจสอบ ที่ ๑๐๗/๒๕๖๗

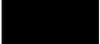
เรื่อง สิทธิในสัญชาติ กรณีร้องเรียนว่า อำเภอเชียงดาวดำเนินการล่าช้าในการพิจารณาคำขอลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓

ผู้ร้อง

ผู้ถูกร้อง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

๑. ความเป็นมา

๑.๑ ผู้ร้องร้องเรียนทางไปรษณีย์ ตามเรื่องร้องเรียนที่ ๗๕๕/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๕ กันยายน ๒๕๖๖ ว่า ผู้ร้องถือบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย อาศัยอยู่ที่ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อประมาณปี ๒๕๔๘ ได้ยื่นคำขอลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓ ต่อผู้ถูกร้องผ่านทางสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบล โดยผู้ร้องได้ทวงถามหลายครั้งแต่ไม่มีความคืบหน้า จึงขอให้ตรวจสอบ

๑.๒ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับไว้เป็นคำร้อง (ป) ที่ ๑๒๔/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๖๖ และมอบสำนักงานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ต่อมาคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้พิจารณาผลการประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนแล้วเห็นว่า ระยะเวลาดำเนินการได้ล่วงเลยมาเกินสมควรแล้ว อันอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิและสวัสดิการขั้นพื้นฐานที่ผู้ร้องพึงได้รับตามกฎหมายที่เกี่ยวกับสิทธิและสถานะบุคคล จึงมีมติให้รับไว้เป็นคำร้องที่ ๑๕๒/๒๕๖๖ ลงวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๖๖ เพื่อตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน

๒. การตรวจสอบ

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มอบหมายให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ และระเบียบคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการในการตรวจสอบการละเมิดสิทธิมนุษยชน พ.ศ. ๒๕๖๑ และที่แก้ไขเพิ่มเติม โดยพิจารณาจากการชี้แจงข้อเท็จจริงและพยานหลักฐานดังต่อไปนี้

๒.๑ รายการเอกสาร พยานหลักฐานจากการตรวจสอบ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

๒.๑.๑ สำเนาหนังสือสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบล [REDACTED] ที่ ชม ๕๖๔๐๑/ท.ร. ๓๑๗ ลงวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๑ ถึงนายอำเภอเชียงดาว

๒.๑.๒ สำเนาหนังสืออำเภอเชียงดาว ที่ ชม ๐๔๑๘/๔๕๐๐ ลงวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ถึงนายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบล [REDACTED]

๒.๑.๓ สำเนาหนังสือสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบล [REDACTED] ที่ ชม ๕๖๔๐๑/ท.ร. ๑๖๘ ลงวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๔ ถึงนายอำเภอเชียงดาว

๒.๑.๔ สำเนาหนังสืออำเภอเชียงดาว ที่ ชม ๐๔๑๘.๔/๔๖๒๘ ลงวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ ถึงนายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบล [REDACTED]

๒.๑.๕ หนังสืออำเภอเชียงดาว ที่ ชม ๐๔๑๘.๔/๔๗๑๐ ลงวันที่ ๒๒ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๖ สำเนาหนังสือสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบล [REDACTED] ที่ ชม ๕๖๔๐๑/ท.ร. ๕๔๖ ลงวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๖ ถึงนายอำเภอเชียงดาว

๒.๑.๗ สำเนาหนังสืออำเภอเชียงดาว ที่ ชม ๐๔๑๘.๔/๓๕ ลงวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๗ ถึงนายทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบล [REDACTED]

๒.๑.๘ สำเนาหนังสือสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบล [REDACTED] ที่ ชม ๕๖๔๐๑/ท.ร.๑๕ ลงวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๗ ถึงผู้อำนวยการทะเบียนกลาง

๒.๑.๙ หนังสือสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบล [REDACTED] ที่ ชม ๕๖๔๐๑/ท.ร. ๒๕ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๑.๑๐ หนังสืออำเภอเชียงดาว ที่ ชม ๐๔๑๘.๔/๘๓๗ ลงวันที่ ๒๘ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗ ถึงเลขาธิการคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

๒.๒ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบ

๒.๒.๑ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ร้อง

ปรากฏตามรายละเอียดในความเป็นมาข้อ ๑.๑ โดยในชั้นประสานการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนและชั้นตรวจสอบผู้ร้องไม่ได้ให้ข้อเท็จจริงเพิ่มเติม

๒.๒.๒ ข้อเท็จจริงฝ่ายผู้ถูกร้อง

๑) ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๖ “ชาวไทยภูเขา” หมายความว่า กลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมที่อาศัยทำกินหรือบรรพชนอาศัยทำกินอยู่บนพื้นที่สูงในราชอาณาจักรซึ่งมีวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ ภาษา และการดำเนินชีวิต ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ประกอบด้วย ๙ ชาติพันธุ์หลัก คือ (๑) กะเหรี่ยง (๒) ม้ง (๓) เมี่ยน (๔) อาข่า (๕) ลาหู่ (๖) ลีซู (๗) ลัวะ (๘) ขมุ (๙) มลาบรี และกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีลักษณะเช่นเดียวกับชาวไทยภูเขาซึ่งได้กำหนดเพิ่มเติม ทั้งนี้ข้อ ๑๑ วรรคหนึ่ง กำหนดให้ชาวไทยภูเขาที่จะได้รับการลงรายการสัญชาติไทยโดยการเพิ่มชื่อและรายการบุคคลเข้าในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) จะต้องเป็นบุคคลที่มีสัญชาติไทยตามกฎหมายว่าด้วยสัญชาติ และข้อ ๑๑ วรรคสาม กำหนดให้สันนิษฐานไว้ก่อนว่า บุคคลที่เกิดในราชอาณาจักรระหว่างวันที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๖ จนถึงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ เป็นบุคคลซึ่งมีสัญชาติไทย เว้นแต่จะพิสูจน์ได้เป็นอย่างอื่น

๒) สำนักทะเบียนอำเภอเชียงดาวได้ตรวจสอบแบบคำขอและเอกสารประกอบคำขอ พบว่า ผู้ร้องเกิดที่ [REDACTED] อำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน แต่ได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติชุมชนบนพื้นที่สูง ณ สำนักทะเบียนอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เมื่อปี ๒๕๔๒ และในทะเบียนประวัติของบุคคลดังกล่าวในส่วนช่องรายการเข้ามาในประเทศไทย ระบุว่าเข้ามาปี ๒๕๓๔ และเคยมีประวัติการกระทำความผิด ในพื้นที่สถานีตำรวจภูธรนาหวาย จังหวัดเชียงใหม่ ในข้อหาเป็นบุคคลต่างด้าวหลบหนีเข้ามาและอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรไทย เมื่อวันที่ ๑๙ ธันวาคม ๒๕๓๗ ตามผลการตรวจสอบลายพิมพ์นิ้วมือจากกองทะเบียนประวัติอาชญากรซึ่งเป็นสาระสำคัญต่อการพิจารณาอนุมัติผู้ถูกร้องจึงมีหนังสือแจ้งสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบล [REDACTED] เพื่อตรวจสอบและทบทวนความถูกต้อง พร้อมแจ้งให้ผู้ยื่นคำขอทราบเพื่อให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับประเด็นดังกล่าว

๓) การได้สัญชาติไทยตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓ จะต้องเป็นชาวไทยภูเขาที่เป็นชาวเขาดั้งเดิมติดแผ่นดินซึ่งเกิดในราชอาณาจักรไทยและมีบิดา มารดา ปู่ ย่า ตา ยาย เป็นบุคคลดั้งเดิมที่เกิดและอาศัยอยู่ในราชอาณาจักร หรือเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิมที่อาศัยทำกินหรือบรรพชนอาศัยทำกินอยู่บนพื้นที่สูง โดยกำหนดให้นายอำเภอพิจารณาอนุมัติให้ลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านด้วยตนเอง เนื่องจากเป็นเรื่องสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดสถานะและสิทธิของบุคคลที่จะได้รับตามกฎหมาย จึงจำเป็นต้องใช้ความรอบคอบและเป็นธรรม เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริตในการได้มาซึ่งสัญชาติ

/๔)เมื่อวันที่...

๔) เมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๗ นายอำเภอเชียงดาวได้พิจารณาคำขอ พร้อมเอกสารประกอบคำขอของผู้ร้อง และมีคำสั่งอนุมัติให้ลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน เรียบร้อยแล้ว และส่งคำขอคืนให้สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบล [REDACTED] ในฐานะผู้รับคำขอ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

๒.๒.๓ ข้อเท็จจริงจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบล [REDACTED] ให้ข้อเท็จจริงว่า

๑) ผู้ร้อง [REDACTED] ได้ยื่นคำขอลงรายการ สัญชาติไทยในทะเบียนบ้านตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคล ในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓ เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๑ คำร้องเลขที่ [REDACTED] โดยสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบล [REDACTED] ได้ตรวจสอบคำขอและคุณสมบัติเรียบร้อยแล้ว พร้อมทั้งส่งเอกสารคำขอดังกล่าวให้นายอำเภอเชียงดาวพิจารณาเมื่อวันที่ ๓ กันยายน ๒๕๖๑ ตามเอกสาร ในข้อ ๒.๑.๑

๒) เมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ ผู้ถูกร้องได้มีหนังสือตามเอกสารในข้อ ๒.๑.๒ แจ้งสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบล [REDACTED] ว่าได้ตรวจสอบคำขอและเอกสารหลักฐาน ที่เกี่ยวข้องพบว่า สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบล [REDACTED] ยังดำเนินการไม่ถูกต้องครบถ้วนในเรื่อง คำขอและคุณสมบัติของผู้ยื่นคำขอ ต่อมาสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบล [REDACTED] ได้ตรวจสอบ และแก้ไขเรียบร้อยแล้วเมื่อวันที่ ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๔

๓) เมื่อวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ ผู้ถูกร้องได้มีหนังสือตามเอกสาร ในข้อ ๒.๑.๔ แจ้งสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบล [REDACTED] ว่าคำขอยังมีเหตุอันควรสงสัย ในการพิจารณาตามประเด็น ดังนี้

(๑) ผู้ยื่นคำขอเป็นผู้ที่เกิดในราชอาณาจักรตามหลักฐานสำเนาหนังสือ รับรองสถานที่เกิดอำเภอปางมะผ้า จังหวัดแม่ฮ่องสอน แต่เหตุใดถึงได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียน ประวัติชุมชนบนพื้นที่สูง เมื่อปี ๒๕๕๒ [REDACTED] อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

(๒) ช่องรายการสถานที่เกิดและช่องรายการเข้ามาในประเทศไทย ในทะเบียนประวัติชุมชนบนพื้นที่สูงของผู้ร้องระบุปี พ.ศ. เดินทางเข้ามาขัดแย้งกับปี พ.ศ. เกิด

(๓) ผู้ยื่นคำขอเคยมีประวัติการกระทำความผิดในข้อหา “เป็นบุคคล ต่างด้าวหลบหนีเข้ามาและอาศัยอยู่ในราชอาณาจักร” ในขณะที่ถูกจับกุมเมื่อปี ๒๕๓๗ ได้ถือเอกสาร หลักฐานแสดงตนใดและใช้เอกสารหลักฐานใดในการเดินทางข้ามจังหวัดเพื่อมาอาศัยอยู่ที่ [REDACTED] อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ โดยสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบล [REDACTED] ได้ดำเนินการตามประเด็นอันควรสงสัยในการพิจารณาเรียบร้อยแล้วและส่งเอกสารดังกล่าวไปยังผู้ถูกร้อง เพื่อพิจารณาตามอำนาจหน้าที่เมื่อวันที่ ๘ ธันวาคม ๒๕๖๖ ตามเอกสารในข้อ ๒.๑.๖

/ (๔) ต่อมา...

(๔) ต่อมานายอำเภอเชียงดาวได้พิจารณาคำขอและเอกสารประกอบ พร้อมทั้งมีคำสั่งอนุมัติให้ลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้ สำนักงานทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบล [REDACTED] ได้ส่งเอกสารคำขอของผู้ยื่นคำขอไปยังสำนักงานทะเบียนกลางเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๗ เพื่อขอให้พิจารณาออกเลขประจำตัวประชาชนให้กับบุคคลที่ได้รับอนุมัติสัญชาติ ตามเอกสารในข้อ ๒.๑.๘

๓. ความเห็นคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรณีตามคำร้องมีประเด็นที่ต้องพิจารณาว่า ผู้ถูกร้องได้กระทำหรือละเลยการกระทำ อันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ร้อง กรณีการพิจารณาคำขอลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน ตามระเบียบสำนักงานทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่ บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓ ล่าช้าหรือไม่ โดยมีข้อพิจารณา ดังนี้

๓.๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๔๑^๑ ได้ให้การ รับรองสิทธิของบุคคลที่จะเสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐและได้รับแจ้งผลการพิจารณา โดยเร็ว หากหน่วยงานของรัฐพิจารณาคำขอของบุคคลผู้ร้องเรียนในกรณีล่าช้าย่อมมีผลกระทบต่อสิทธิ ของบุคคลที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลตามกฎหมายในทุกแห่งหนตามที่กติการะหว่างประเทศ ว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง (International Covenant on Civil and Political Rights: ICCPR) ข้อ ๑๖^๒ ให้การรับรองและคุ้มครองไว้

๓.๒ สำหรับการพิจารณาลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน ตามระเบียบสำนัก ทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๑๗ และข้อ ๒๑ - ๒๓^๓ กำหนดให้ผู้ที่ประสงค์ขอลงรายการสัญชาติยื่นคำร้อง /ต่อนาย...

^๑ มาตรา ๔๑ บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิ

ฯลฯ

ฯลฯ

(๒) เสนอเรื่องราวร้องทุกข์ต่อหน่วยงานของรัฐและได้รับแจ้งผลการพิจารณาโดยรวดเร็ว

^๒ ข้อ ๑๖ บุคคลทุกคนมีสิทธิที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคลตามกฎหมายในทุกแห่งหน

^๓ ข้อ ๑๗ ชาวไทยภูเขาหรือบุคคลบนพื้นที่สูงซึ่งมีความประสงค์จะยื่นคำร้องขอลงรายการสัญชาติให้ยื่นคำร้อง ต่อนายทะเบียน และเมื่อนายทะเบียนได้รับคำร้องแล้วให้ดำเนินการ ดังนี้

(๑) ตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของคำร้องและเอกสารหลักฐานต่าง ๆ

(๒) ตรวจสอบไปยังสำนักงานทะเบียนจังหวัด สำนักงานทะเบียนอื่น ที่อยู่ใต้อำนาจการเชื่อมโยงระบบเครือข่ายระบบ ทะเบียนราษฎรด้วยคอมพิวเตอร์ หรือฐานข้อมูลทะเบียนประวัติราษฎรว่าผู้ร้องและบุคคลที่มีชื่อตามคำร้อง มีชื่อและรายการบุคคลใน ทะเบียนบ้านแห่งอื่นหรือไม่

(๓) รวบรวมหลักฐานทั้งหมด โดยรวบรวมรายชื่อเป็นรายครอบครัวลงในแบบพิมพ์บัญชีการพิจารณาลงรายการ สัญชาติไทยตามที่กำหนดท้ายระเบียบนี้พร้อมเสนอความเห็นเป็นหนังสือโดยสรุปข้อเท็จจริงและข้อกฎหมายต่อนายอำเภอแห่งท้องที่ ภายใน ๓๐ วันทำการ นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง

ต่อนายทะเบียน โดยให้นายทะเบียนตรวจสอบความถูกต้องและรวบรวมหลักฐานพร้อมทั้งเสนอความเห็นต่อนายอำเภอแห่งท้องที่ภายใน ๓๐ วันทำการ นับแต่วันที่ได้รับเรื่อง กรณีตรวจสอบพบความไม่ถูกต้องสมบูรณ์ของคำร้อง ให้นายทะเบียนแจ้งให้ผู้ร้องทราบเป็นหนังสือภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง เมื่อได้รับความเห็นของนายทะเบียน ให้นายอำเภอแห่งท้องที่พิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติให้ลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) ภายใน ๓๐ วันทำการ และให้นายทะเบียนแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ยื่นคำร้องทราบภายใน ๕ วัน กรณีนายอำเภอแห่งท้องที่อนุมัติ ให้นายทะเบียนกำหนดเลขประจำตัวประชาชนตามแบบพิมพ์ ท.ร.๙๘ ค. ที่กำหนดจากสำนักทะเบียนกลาง และเพิ่มชื่อเข้าในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) โดยดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑๐ วันทำการ ดังนั้น ระยะเวลารวมทั้งหมดจึงต้องไม่เกิน ๙๐ วัน

๓.๓ ข้อเท็จจริงจากการตรวจสอบสรุปได้ว่า เมื่อปี ๒๕๔๒ ผู้ร้องได้รับการสำรวจจัดทำทะเบียนประวัติชุมชนบนพื้นที่สูง ณ สำนักทะเบียนอำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ และยื่นคำขอลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓ ผ่านสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาล

/ตำบล...

ในกรณีตรวจสอบพบความไม่ถูกต้องสมบูรณ์ของคำร้อง ให้นายทะเบียนแจ้งให้ผู้ร้องทราบเป็นหนังสือภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ได้รับคำร้อง

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อ ๒๑ เมื่อได้รับความเห็นของนายทะเบียน ให้นายอำเภอแห่งท้องที่มีอำนาจในการพิจารณาอนุมัติหรือไม่อนุมัติให้ลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้าน (ท.ร.๑๔) แก่ชาวไทยภูเขาหรือบุคคลบนพื้นที่สูงที่ร้องขอ ทั้งนี้การดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๓๐ วันทำการ

ฯลฯ

ฯลฯ

ข้อ ๒๒ เมื่อนายทะเบียนได้รับแจ้งผลการพิจารณาแล้ว ให้แจ้งผู้ยื่นคำร้องทราบเป็นหนังสือภายใน ๕ วัน ในกรณีที่มีคำสั่งไม่อนุมัติให้แจ้งเหตุผลแห่งการนั้นไปยังผู้ยื่นคำร้องด้วย

ข้อ ๒๓ กรณีนายอำเภออนุมัติ ให้นายทะเบียนดำเนินการ ดังนี้

(๑) กำหนดเลขประจำตัวประชาชนให้แก่ผู้ได้รับอนุมัติ โดยกำหนดเลขประจำตัวประชาชนเป็นบุคคลประเภท ๘ ตามแบบพิมพ์ ท.ร.๙๘ ค. โดยแบบ ๙๘ ค. ให้สำนักทะเบียนขอเบิกจากสำนักทะเบียนกลางโดยตรงเท่านั้น

(๒) เพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านและสำเนาทะเบียนบ้านน (ท.ร.๑๔) พร้อมทั้งหมายเหตุในช่องย้ายเข้ามาจากว่า “ชาวเขาหรือบุคคลบนพื้นที่สูง (.....) ตามคำร้องเลขที่.....ลงวันที่.....และนายอำเภออนุมัติเมื่อวันที่.....” แล้วให้นายทะเบียนลงลายมือชื่อและวันเดือนปีกำกับไว้ หากบุคคลดังกล่าวมีสูติบัตร ให้หมายเหตุการได้สัญชาติไทยไว้ด้านหลังสูติบัตรด้วย สำหรับผู้ที่ได้รับการลงรายการสัญชาติที่มีเลขประจำตัวประชาชนเดิม ให้ดำเนินการจำหน่าย โดยดำเนินการให้แล้วเสร็จภายใน ๑๐ วันทำการ เว้นแต่มีเหตุขัดข้องอันเกิดจากตัวผู้ร้อง

ฯลฯ

ฯลฯ

ตำบล [REDACTED] เมื่อวันที่ ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๑ ตามคำร้องเลขที่ [REDACTED] สำนักทะเบียนอำเภอเชียงดาว ได้ตรวจสอบความถูกต้องและส่งให้ผู้ถูกร้องพิจารณาตรวจสอบคำขอและคุณสมบัติแล้วเห็นว่า สำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบล [REDACTED] ดำเนินการไม่ถูกต้องครบถ้วน จึงมีหนังสือแจ้งให้ตรวจสอบ คำขอและคุณสมบัติให้ถูกต้องครบถ้วนเมื่อวันที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๓ และวันที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๖๖ ตามลำดับ จนเมื่อวันที่ ๔ มกราคม ๒๕๖๗ ผู้ถูกร้องได้มีคำสั่งอนุมัติให้ลงรายการสัญชาติไทย ในทะเบียนบ้านให้กับผู้ร้อง โดยสำนักทะเบียนท้องถิ่นเทศบาลตำบล [REDACTED] ได้ส่งคำขอพร้อมทั้ง พยานหลักฐานไปยังสำนักทะเบียนกลางเพื่อกำหนดเลขประจำตัวประชาชนเมื่อวันที่ ๑๑ มกราคม ๒๕๖๗ ปัจจุบันอยู่ระหว่างดำเนินการของสำนักทะเบียนกลาง

๓.๔ จากข้อเท็จจริงดังกล่าวแสดงให้เห็นว่า การพิจารณาลงรายการสัญชาติไทย ในทะเบียนบ้านของผู้ถูกร้องนับระยะเวลาตั้งแต่ที่ผู้ร้องยื่นคำขอจนถึงวันที่ผู้ร้องร้องเรียนขอให้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติตรวจสอบเป็นระยะเวลาเกินกว่า ๕ ปี โดยผู้ถูกร้องไม่แจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบ ซึ่งไม่เป็นไปตามกรอบระยะเวลาที่ระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓ กำหนด นอกจากนี้การพิจารณาของผู้ถูกร้องยังถือเป็นการพิจารณาทางปกครองที่มีผลกระทบต่อสิทธิของผู้ร้อง ซึ่งการพิจารณาเพื่อออกคำสั่งของหน่วยงานของรัฐ ศาลปกครองสูงสุดได้มีคำพิพากษาวางแนวคำวินิจฉัยไว้ว่าควรมีระยะเวลาไม่เกิน ๙๐ วัน นับแต่วันที่บุคคลยื่นเรื่องต่อหน่วยงานของรัฐเพื่อให้พิจารณา ออกคำสั่งโดยเทียบเคียงจากระยะเวลาขั้นสูงในการพิจารณาคำสั่งทางปกครองตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. ๒๕๓๙ มาตรา ๔๕

ดังนั้น เมื่อพิจารณาจากรยะเวลาข้างต้นแล้ว เห็นได้ว่า การดำเนินการของผู้ถูกร้อง ได้ล่วงเลยมาเป็นเวลานานเกินสมควรแก่กรณี กระทั่งต่อสิทธิของผู้ร้องที่จะได้รับการยอมรับว่าเป็นบุคคล ตามกฎหมายในทุกแห่งหน ซึ่งกรมการปกครองได้มีหนังสือสั่งการที่ มท ๐๓๐๙/ว ๑๓๙๓ ลงวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๖๑ กำหนดแนวทางการพิจารณาในเรื่องเดียวกันนี้ไว้แล้ว ในชั้นนี้จึงเห็นว่า ผู้ถูกร้อง ได้ละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อผู้ร้อง กรณีการพิจารณาคำขอลงรายการ สัญชาติไทยในทะเบียนบ้านตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคล ในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓ ล่าช้า เห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทาง ที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชนต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อพิจารณา ดำเนินการต่อไป

๓.๕ ทั้งนี้ คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีข้อสังเกตว่า ปัญหาเรื่องสิทธิ และสถานะบุคคลเป็นประเด็นที่มีการร้องเรียนมายังคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นจำนวนมาก โดยมีประเด็นเกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาคำขอลงรายการสัญชาติไทยที่ล่าช้า แม้ได้มีข้อเสนอแนะมาตรการ หรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งมาตรการหรือแนวทาง

/ในการ...

ในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน ต่อสำนักทะเบียนกลางและกรมการปกครองเพื่อดำเนินการในหลายประเด็นแล้ว โดยเฉพาะ (๑) การทบทวนแนวปฏิบัติในการพิจารณาคำขอและแจ้งผลความคืบหน้าแก่บุคคลที่ยื่นคำร้องเป็นระยะ (๒) การปรับปรุงขั้นตอนและกระบวนการทำงานเพื่อมิให้เกิดความล่าช้า และ (๓) การสนับสนุนอัตรากำลังเจ้าหน้าที่เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบหลักฐานความสมบูรณ์ของคำขอและคุณสมบัติ แต่ที่ผ่านมา ยังคงมีประชาชนมาร้องเรียนต่อคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติเป็นระยะ โดยสาเหตุของปัญหาส่วนหนึ่งเกิดจากระเบียบที่ยังไม่อำนวยความสะดวกแก่การบริการประชาชน และความซ้ำซ้อนของกระบวนการทำงานภายในของกรมการปกครอง ดังนั้น จึงเห็นควรเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อกรมการปกครองเพื่อดำเนินการต่อไป

๔. มติคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ในคราวประชุมด้านการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชน ครั้งที่ ๑๔/๒๕๖๗ เมื่อวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๗ จึงมีมติว่าการที่ผู้ร้องพิจารณาคำขอลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓ ให้แก่ผู้ร้องล่าช้า เป็นการละเลยการกระทำอันเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชน และให้เสนอแนะมาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน รวมทั้งมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนต่อสำนักทะเบียนกลางและกรมการปกครองตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ มาตรา ๒๔๗ (๑) และ (๓) และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๐ มาตรา ๒๖ (๑) และ (๓) ประกอบมาตรา ๓๖ และมาตรา ๔๒ ดังนี้

๔.๑ มาตรการหรือแนวทางที่เหมาะสมในการป้องกันหรือแก้ไขปัญหาการละเมิดสิทธิมนุษยชน

ให้สำนักทะเบียนกลางเร่งรัดตรวจหลักฐานความสมบูรณ์ของคำร้องขอลงรายการสัญชาติไทยในทะเบียนบ้านของผู้ร้องและแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้ร้องทราบโดยเร็ว

ทั้งนี้ ให้ดำเนินการภายใน ๖๐ วัน นับแต่ได้รับรายงานฉบับนี้

๔.๒ มาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน

๔.๒.๑ ให้กรมการปกครองสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับเจ้าหน้าที่ในสังกัดในการปฏิบัติงานตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓ รวมถึงกำหนดมาตรการในการจัดการเรื่องร้องเรียนที่มีเหตุมาจากการปฏิบัติงานตามหน้าที่และอำนาจ ทั้งนี้ เพื่อให้มีแนวทางปฏิบัติเป็นไปในทางเดียวกัน

๔.๒.๒ ให้กรรมการปกครองทบทวนและแก้ไขข้อจำกัดของระเบียบสำนักทะเบียนกลาง ว่าด้วยการพิจารณาลงรายการสถานะบุคคลในทะเบียนราษฎรให้แก่บุคคลบนพื้นที่สูง พ.ศ. ๒๕๔๓ รวมถึงกำหนดแนวทางปฏิบัติงานโดยเฉพาะการพิจารณาคำขอลงรายการสัญชาติไทย เพื่อไม่ให้เกิด กระบวนการทำงานที่ซ้ำซ้อนของผู้ปฏิบัติงาน

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

นางสาวพรประไพ กาญจนรินทร์

นางปรีดา คงแป้น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์สุชาติ เศรษฐมาลินี

นางสาวศยามล ไกยูรวงศ์

นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช

นายวสันต์ ภัยหลีกลี้

นางสาวสุภัทรา นาคะผิว

ประธานกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ

